

ROMÂNIA

**CURTEA DE APEL BUCUREȘTI
SECȚIA A V-A CIVILĂ**

Dosar nr. 529/2/2018 (Număr în format vechi 130/2018)

ÎNCHEIERE

Ședința publică de la 05 Aprilie 2018

Curtea constituită din:

PREȘEDINTE:

JUDECĂTOR:

JUDECĂTOR:

GREFIER:

Pe rol soluționarea recursului formulat de recurenții reclamânți împotriva deciziei civile nr. 876/26.10.2017 pronunțată de Tribunalul Călărași în dosarul nr. 5446/202/2016 în contradictoriu cu intimata pârâtă.

La apelul nominal făcut în ședința publică se prezintă intimata pârâtă prin consilier juridic cu delegație la dosar, lipsind apelanții reclamânți.

Procedura de citare este legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei de către grefierul de ședință, care învederează Curții că intimata pârâtă a depus la dosar prin compartimentul registratură punct de vedere cu privire la sesizarea ÎCCJ de către Curtea de Apel București cu dezlegarea unei chestiuni de drept asupra legii aplicabile, raportat la art. 27 C.proc.civ. și art. 31 alin.1 și alin.3 din Legea nr.47/1992.

Curtea acordă cuvântul asupra cererii de sesizare a ÎCCJ cu pronunțarea unei hotărâri prealabile cu privire la dezlegarea unei chestiuni de drept și asupra suspendării judecății recursului.

Intimata pârâtă, prin consilier juridic, consideră că se află în situația unei veritabile chestiuni de drept, sesizarea ÎCCJ fiind utilă în vederea asigurării unei practici unitare la nivelul instanțelor de judecată, având în vedere doctrina recentă și soluțiile pronunțate de Curtea Constituțională și de Înalta Curte de Casație și Justiție în interpretarea deciziei nr. 369/30.05.2017 a Curții Constituționale. Arată că este de acord cu suspendarea judecății recursului.

CURTEA,

Deliberând asupra sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept, reține următoarele:

I. Scurt istoric al litigiului :

Prin cererea de chemare în judecată înregistrată rolul Judecătoriei Călărași la data de 24.08.2016 sub nr. 5446/202/2016, reclamânții au chemat în judecată solicitând instanței, în baza dispozițiilor Legii nr. 193/2000 și a dispozițiilor OUG 50/2010, să constate ca fiind abuzive următoarele clauze din contractul de credit nr. X, încheiat între reclamânți și pârâtă, respectiv:

- clauza referitoare la comisionul de risc/administrare și restituirea sumelor încasate în mod nelegal la care se adaugă dobânda legală până la data plății;
- clauza referitoare la comisionul de acordare a creditului și restituirea sumelor reținute la care se adaugă dobânda legală până la data plății;

- stabilizarea dobânzii din dobândă variabilă calculată la EURIBOR/LIBOR/ROBOR la o dobândă fixă anuală și restituirea diferenței de dobândă achitată nelegal la care se adaugă dobânda legală până la data plății;

- stabilizarea cursului CHF la cursul achiziționării creditului și restituirea sumei achitate ce rezultă din diferența celor două componente ale cursului CHF.

Prin sentința civilă nr. 2748/13.12.2016, pronunțată de Judecătoria Călărași în dosarul nr. 5446/202/2016, a fost respins ca lipsit de obiect primul capăt de cerere și ca neîntemeiată în rest cererea având ca obiect principal constatare clauze abuzive.

Împotriva acestei sentințe au declarat apel reclamanții , solicitând admiterea apelului, urmând ca instanța de apel, în urma rejudecării cauzei, să modifice în tot sentința civilă apelată, și implicit să admită acțiunea privind constatarea clauzelor abuzive din contractul de credit nr. X.

Apelul a fost înregistrat pe rolul Tribunalului Călărași la data de 22.02.2017 sub nr. 5446/202/2016, iar prin **decizia civilă nr. 876/26.10.2017**, Tribunalul Călărași a respins apelul reclamanților.

Împotriva acestei decizii au formulat recurs reclamanții , solicitând în baza art. 488 alin. 1 pct. 6 C.proc.civ., modificarea deciziei și implicit a sentinței pronunțate în sensul admiterii acțiunii privind constatarea clauzelor abuzive din contractul de credit nr. X.

Recursul a fost înregistrat pe rolul Curții de Apel București Secția a III-a Civilă la data de 08.01.2018 sub nr. 5446/202/2016, care prin Încheierea nr. 1R/18.01.2018, a dispus scoaterea cauzei de pe rolul Secției a II-a Civile și pentru cauze cu minori și familie și trimiterea dosarului în vederea repartizării unei secții civile a Curții de Apel București specializate în soluționarea litigiilor cu profesioniștii.

Pe rolul Curții de Apel București Secția a V-a Civilă, recursul a fost înregistrat la data de 23.01.2018 sub nr. 529/2/2018.

La termenul de judecată din data de 08.03.2018, Curtea a pus în discuție sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept referitoare la interpretarea disp. art. 27 Cod procedură civilă raportat la art. 31 alin. 1 și 3 din legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

II. Dispozițiile legale supuse interpretării :

Art. 27 Codul de procedură civilă (legea nr. 134/2010) prevede că „ hotărârile rămân supuse căilor de atac, motivelor și termenelor prevăzute de legea sub care a început procesul”

Art. 31 alin. 1 din legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale prevede că „decizia prin care se constată neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare este definitivă și obligatorie”.

Art. 31 alin. 3 din legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale prevede că „dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare constatate ca fiind neconstituționale își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale, dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pune de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept”.

III. Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept.

Recurenții reclamanți nu au depus la dosar punct de vedere cu privire la chestiunea de drept supusă interpretării.

Intimata pârâtă : a depus la dosar punct de vedere, apreciind necesară sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție ca fiind utilă în vederea asigurării unei practici unitare la nivelul instanțelor de judecată, aspect esențial pentru încrederea în actul de justiție cât și pentru respectarea principiului siguranței juridice.

A mai învederat intimata pârâtă că soluțiile avansate de către Înalta Curte de Casație și Justiție cât și de Curtea Constituțională cu privire la aplicabilitatea Deciziei nr. 369/2017 sunt diferite, aspect ce conduce la necesitatea sesizării ÎCCJ cu privire la dezlegarea acestei chestiuni de drept.

S-a menționat astfel că în timp ce Curtea Constituțională a considerat că efectele deciziei nr. 369/2017 sunt aplicabile tuturor hotărârilor pronunțate în apel, după data publicării deciziei în Monitorul Oficial, indiferent de data introducerii acțiunii în litigiul respectiv, prin Decizia nr. 3/2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în dosarul nr. 15721/318/2016, respectiv paragraful nr. 42 din considerente, s-a reținut că efectele deciziei Curții Constituționale nu sunt aplicabile în litigiile începute anterior datei publicării deciziei în Monitorul Oficial.

În consecință, intimata pârâtă a apreciat că se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea acestei chestiuni de drept.

IV. Punctul de vedere al Curții de Apel București cu privire la dezlegarea chestiunii de drept.

1. Cu privire la admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, Curtea apreciază că sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 519 C.proc.civ., întrucât:

- Curtea de Apel București a fost investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, respectiv cu soluționarea unei cereri de recurs împotriva unei decizii pronunțate în apel de către tribunal (ulterior publicării în Monitorul Oficial a Deciziei nr. 369/30.05.2017 a Curții Constituționale).

Se reține astfel că Decizia nr. 369/30.05.2017 a Curții Constituționale a fost publicată în Monitorul Oficial din data de 20.07.2017, iar decizia atacată cu recursul ce face obiectul prezentului dosar a fost pronunțată la data de 26.10.2017.

- de lămurirea chestiunii de drept privind modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 27 C.proc.civ. coroborate cu art. 31 alin. 1 și 3 din legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale depinde soluționarea pe fond a cauzei, întrucât dezlegarea dată chestiunii de drept influențează soluția ce urmează a fi pronunțată asupra recursului.

Astfel, în măsura în care textele de lege se interpretează în sensul că legea aplicabilă căii de atac exercitate împotriva unei hotărâri judecătorești este legea în forma în vigoare la data la care a început procesul, inclusiv în ipoteza în care pe parcursul procesului însă înainte de pronunțarea hotărârii, este publicată în Monitorul Oficial o decizie a Curții Constituționale prin care a fost declarat neconstituțional un text de lege care limita accesul la o cale de atac, recursul ar putea fi respins ca inadmisibil în raport de prevederile art. 457 alin. 1 C.proc.civ.

În concret, Curtea constată că litigiul în care a fost pronunțată decizia atacată cu recurs are ca obiect o cerere de chemare în judecată ce cuprinde mai multe capete de cerere, a căror valoare, stabilită în conformitate cu disp. art. 98 și art. 101 C.proc.civ., se situează sub pragul valoric de 1.000.000 lei prevăzut de art. XVIII alin. 2 din legea nr. 2/2013, text de lege declarat parțial neconstituțional prin Decizia nr. 369/30.05.2017 a Curții Constituționale. În acest sens, Curtea are în vedere că în fapt, capetele principale ale cererii de chemare în judecată au ca finalitatea constatarea nulității unor clauze din contractul de credit nr. X, a cărui valoare totală este de 28.000 CHF, suma totală de achitat avută în vedere în graficul de rambursare fiind de 43.103,75 CHF (respectiv de 176.854,686 lei), valoarea obiectului litigiului fiind inferioară acestui quantum dat fiind faptul că s-a solicitat doar anularea unor clauze și nu a întregului contract.

Totodată, Curtea constată că decizia atacată cu recurs a fost pronunțată la data de 26.10.2017, ulterior publicării Deciziei nr. 369/30.05.2017 a Curții Constituționale în Monitorul

Oficial, astfel încât modalitatea de interpretare a prevederilor art. 27 C.proc.civ. este de natură a influența soluția ce se va pronunța asupra recursului declarat în cauză.

- chestiunea de drept identificată prezintă caracter de noutate, întrucât deși își are izvorul în prevederile legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă și ale legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dificultățile reale de interpretare a acestor texte de lege au apărut după data publicării în Monitorul Oficial al României a Deciziei nr. 369/30.05.2017, prin care Curtea Constituțională, în urma admiterii excepției de neconstituționalitate, a constatat că sintagma „precum și în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv”, cuprinsă în art. XVIII alin. 2 din legea nr. 2/2013, este neconstituțională.

În consecință, în funcție de efectele pe care Decizia Curții Constituționale le poate produce în concret în momentul de față în realitatea juridică și socială, implicit cu privire la admisibilitatea căilor de atac exercitate, chestiunea de drept supusă analizei justifică caracterul de noutate.

De asemenea, problema de drept pusă în discuție nu face obiectul unei jurisprudențe constante nici a Înaltei Curți de Casație și Justiție, și nici a celorlalte instanțe de judecată învestite cu soluționarea unor recursuri declarate împotriva unor hotărâri judecătorești ulterior publicării în Monitorul Oficial al României a Deciziei nr. 369/30.05.2017 a Curții Constituționale.

Scopul dispozițiilor art. 519-521 C.proc.civ. este acela de-a institui un mijloc eficient pentru asigurarea interpretării uniforme a normelor juridice și pentru a preveni posibilitatea apariției unei practici neunitare cu privire la admisibilitatea căii de atac a recursului exercitat împotriva hotărârilor judecătorești pronunțate după publicarea în Monitorul Oficial a Deciziei nr. 369/30.05.2017 a Curții Constituționale însă în litigii începute anterior acestui moment, ce ar putea pune probleme sub aspectul asigurării dreptului de acces la instanță, în mod uniform, pentru toate persoanele aflate în aceeași situație juridică.

- din verificările efectuate, s-a constatat că asupra acestei chestiuni de drept instanța supremă nu a statuat în mod direct prin pronunțarea unei hotărâri prealabile, și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

2. Punctul de vedere al completului de judecată cu privire la dezlegarea chestiunii de drept.

În concret, în ceea ce privește situația care a generat solicitarea de interpretare de către Înalta Curte de Casație și Justiție a prevederilor legale menționate anterior, Curtea reține că la data de 30.05.2017 a fost pronunțată de către Curtea Constituțională decizia nr. 369/30.05.2017, prin care s-a constatat că sintagma „precum și în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv”, cuprinsă în art. XVIII alin. 2 din legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, este neconstituțională.

Decizia menționată a fost publicată în Monitorul Oficial din data de 20.07.2017.

Conform art. XVIII alin. 2 din legea nr. 2/2013, în procesele pornite începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi și până la data de 31 decembrie 2015 (ulterior până la data de 31 decembrie 2018, conform modificării aduse prin OUG nr. 95/2016), *nu sunt supuse recursului hotărârile pronunțate* în cererile prevăzute la art. 94 pct. 1 lit. a) - i) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, în cele privind navigația civilă și activitatea în porturi, conflictele de muncă și de asigurări sociale, în materie de expropriere, în cererile privind repararea prejudiciilor cauzate prin erori judiciare, precum și *în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv*.

Practic, sintagma constatată neconstituțională era cuprinsă într-o dispoziție legală care limita dreptul de acces la calea de atac a recursului în ipoteza hotărârilor pronunțate în litigii având ca obiect cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv.

În raport de prevederile art. 31 alin. 1 din legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, decizia menționată anterior este definitivă și obligatorie, iar potrivit art. 31 alin. 3 din legea nr. 47/1992, dispoziția constatată neconstituțională își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale, având în vedere că Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu au pus de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Totodată, pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.

În considerentele Deciziei nr. 369/30.05.2017 a Curții Constituționale s-a reținut că, efectul constatării neconstituționalității sintagmei „precum și în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv”, cuprinsă în art. XVIII alin. 2 din legea nr. 2/2013, este acela că urmează a se aplica prevederile art. XVIII alin. 2 din legea nr. 2/2013 în sensul că sunt supuse recursului toate hotărârile pronunțate după publicarea deciziei în Monitorul Oficial al României.

După cum a reținut și Curtea Constituțională în mod constant, inclusiv în Decizia Plenului nr. 1/1995, puterea de lucru judecat ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, dar și considerentelor pe care se sprijină acesta.

Rezultă astfel că, strict raportat la dispozițiile art. 31 alin. 1 și 3 din legea nr. 47/1992 și la considerentele reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 369/30.05.2017, toate hotărârile pronunțate ulterior publicării în Monitorul Oficial a acestei decizii, ar fi supuse recursului, indiferent de data la care a început procesul.

Cu toate acestea, art. 27 C.proc.civ. prevede că hotărârile rămân supuse căilor de atac, motivelor și termenelor prevăzute de legea sub care a început procesul.

Principiul spre care a optat legiuitorul tinde la asigurarea previzibilității aplicării normelor de procedură sub aspectul căilor de atac ce pot fi exercitate împotriva hotărârilor pronunțate în cadrul unui litigiu, astfel încât partea interesată să aibă reprezentarea clară a modalității în care se poate realiza dreptul său de acces la căile de atac.

Însă în ipoteza în care astfel de dispoziții de procedură sunt modificate ca urmare a pronunțării unei decizii a Curții Constituționale, obligatorie conform art. 31 alin. 1 din legea nr. 47/1992, se pune problema modalității de interpretare a prevederilor art. 27 C.proc.civ., cu atât mai mult cu cât decizia respectivă cuprinde anumite considerente decizorii cu privire la efectul pe care îl produce decizia pronunțată, după cum s-a reținut anterior.

Chestiunea de drept supusă interpretării Înaltei Curți de Casație și Justiție se referă astfel la stabilirea legii aplicabile căii de atac exercitate împotriva unei hotărâri judecătorești, în situația în care, pe parcursul procesului, însă înainte de pronunțarea hotărârii, a fost publicată în Monitorul Oficial al României o decizie a Curții Constituționale prin care a fost declarat neconstituțional un text de lege care limita accesul la o cale de atac, respectiv legea în forma în vigoare la data la care a început procesul ori legea în forma rezultată în urma admiterii excepției de neconstituționalitate.

În opinia Curții de Apel, textul de lege (art. 27 C.proc.civ.) face referire *exclusiv* la modificările legislative aduse unei dispoziții de procedură ce instituie sau limitează dreptul de a exercita o anumită cale de atac, nu însă și la situația în care o astfel de dispoziție își încetează aplicarea ca urmare a pronunțării unei decizii a Curții Constituționale.

Asigurarea previzibilității normelor de procedură pe care legiuitorul a urmărit-o la redactarea art. 27 C.proc.civ. (pe care de altfel a avut-o în vedere și în cuprinsul disp. art. 25 alin. 1 C.proc.civ.) a avut în vedere ipoteza în care survine, pe parcursul derulării unui proces, o modificare impusă de o opțiune de politică legislativă, aspect ce rezultă în mod explicit din redactarea normei juridice) respectiv „hotărârile rămân supuse căilor de atac(...) *prevăzute de legea* sub care a început procesul”).

În opinia Curții, **există diferențe substanțiale de nuanță juridică între abrogarea unei dispoziții legale și constatarea neconstituționalității acesteia**, întrucât astfel cum s-a expus și anterior, abrogarea este impusă de considerente de politică legislativă, fără nicio

legătură cu potențialul caracter neconstituțional al textului de lege, pe când neconstituționalitatea ca și sancțiune juridică specifică presupune că norma juridică contravine, *ab initio* (deci de la momentul intrării sale în vigoare) dispozițiilor legii fundamentale, în speță Constituția României.

Motivul pentru care sancțiunea constatării neconstituționalității nu poate produce efecte retroactive este impus de chiar prevederile Constituției, respectiv art. 147 alin. 4, conform cărora deciziile Curții Constituționale au putere numai pentru viitor, rațiunea fiind necesitatea asigurării securității și siguranței raportului juridic consolidat prin finalizarea litigiului, respectiv prin pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive, ceea ce nu înseamnă însă că textul de lege nu contravine Constituției.

Însă din momentul publicării în Monitorul Oficial a unei decizii de constatare a neconstituționalității unui text legal (indiferent de faptul că acesta este unul de drept material sau procesual), instanțele judecătorești investite cu soluționarea unei cauze în care respectivul text ar fi incident, nu mai pot face aplicarea sa.

În interpretarea textului de lege, Curtea consideră că trebuie avute în vedere efectele pe care deciziile Curții Constituționale le produc asupra situațiilor juridice în curs, respectiv în cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești în care sunt aplicabile dispozițiile constatate ca fiind constituționale, dar în care nu a fost dispusă sesizarea Curții Constituționale.

Întrucât nici art. 147 alin. 4 din Constituție și nici art. 31 alin. 3 din legea nr. 47/1992 nu au detaliat în concret care sunt efectele deciziei Curții Constituționale, Curtea a considerat că, în calitate de unică autoritate de jurisdicție constituțională din România în domeniul controlului de constituționalitate, are plenitudine de jurisdicție în acest domeniu (în acest sens Decizia nr. 302/27.03.2012, nepublicată în Monitorul Oficial al României și Decizia nr. 838/27.05.2009, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 461/03.07.2009, disponibile pe www.ccr.ro).

Curtea Constituțională a considerat că a accepta ca efectele deciziilor sale să fie interpretate, în procesul de aplicare a legii, de către alte instituții ale statului, ar echivala cu o știrbire a competenței Curții; s-a mai reținut că instanțele de judecată nu trebuie să interpreteze efectele deciziei ci să o aplice în mod uniform conform considerentelor acesteia la cazul dedus judecății, iar aceste efecte rezultă din interpretarea Constituției de către instanța constituțională, care are obligația de a-și explicita raționamentul său juridic de interpretare și aplicare a normelor de rang constituțional (în acest sens - M.Safta, Benke K. – Obligatoritatea considerentelor deciziilor Curții Constituționale în Dreptul nr. 9/2010, Efectele deciziilor Curții Constituționale în dinamica aplicării lor, S.M. Costinescu, B. Karoly- disponibil pe www.ccr.ro, Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1/1995, publicată în Monitorul Oficial nr. 16/26.01.1995, Decizia nr. 1415/04.11.2009, publicată în Monitorul Oficial nr. 796/23.11.2009).

Curtea de Apel consideră astfel că interpretarea art. 27 C.proc.civ. nu poate fi realizată decât în concordanță cu prevederile art. 147 alin. 4 din Constituție, respectiv cu art. 31 alin. 1 și 3 din legea nr. 47/1992, *prin luarea în considerare a efectelor pe care deciziile Curții Constituționale le produc asupra situațiilor juridice în curs, în privința cărora Curtea Constituțională a reținut în mod constant, independent de materia în care au fost pronunțate, că sunt de imediată aplicare în măsura în care în cauză nu a fost pronunțată o hotărâre definitivă.*

Astfel, Curtea Constituțională a reținut că în ipoteza în care cauza a fost definitiv și irevocabil soluționată, decizia Curții nu se aplică (fiind în ipoteza unei *facta praeterita*), ipoteza fiind diferită la momentul la care litigiile se află pe rolul instanțelor judecătorești, cauza fiind deci pendinte la momentul publicării deciziei de admitere a excepției de neconstituționalitate. În această din urmă situație, Curtea a apreciat că decizia este de imediată aplicare.

În acest context, se reține că în **Decizia nr. 126/03.03.2016, par. 24**, Curtea a reținut că „decizia de constatare a neconstituționalității face parte din ordinea juridică normativă, prin efectul acesteia prevederea neconstituțională încetându-și aplicarea pentru viitor” (în același sens - Decizia nr. 847/08.07.2008). S-a reținut că deși decizia de constatare a neconstituționalității se va aplica și în privința raporturilor juridice ce urmează a se naște după publicarea sa în Monitorul Oficial - *facta futura* - , **cu toate acestea ea nu poate reprezenta doar un instrument de drept abstract, prin aplicarea numai raporturilor juridice ce urmează a se naște, deci unor situații viitoare ipotetice, întrucât și-ar pierde esențialmente caracterul concret.** Așadar, Curtea a concluzionat că *aplicarea pentru viitor a deciziilor sale vizează atât situațiile juridice ce urmează a se naște (facta futura), cât și situațiilor juridice pendinte și în mod excepțional și acelor situații care vizează facta praeterita.*

În continuare, la par. 25 din decizia citată anterior, Curtea a subliniat că **o decizie de admitere a excepției de neconstituționalitate se aplică în cauzele aflate pe rol la momentul publicării acesteia, cauze pendinte, în care respectivele dispoziții legale sunt aplicabile, întrucât ceea ce are relevanță în privința aplicării deciziei Curții este ca raportul juridic să nu fie definitiv consolidat.**

Deși decizia pronunțată anterior a vizat verificarea constituționalității unor dispoziții din Codul de procedură penală, considerentele expuse la paragrafele menționate anterior sunt unele de ordin general cu privire la efectele pe care deciziile Curții Constituționale le produc indiferent de specificul raportului juridic dedus judecării, de faptul că normele ce face obiectul verificării sunt unele de drept material sau de drept procesual.

De remarcat în acest context este faptul că în decizia menționată anterior, Curtea Constituțională a constatat neconstituționale disp. art. 453 alin. 1 lit. f C.proc.pen, întrucât acestea nu circumstanțiau cazul de revizuire la cauza în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate. Curtea a reținut (par. 18) că deciziile instanței de contencios constituțional au reprezentat motiv de revizuire odată cu adoptarea legii nr. 177/2010 pentru modificarea și completarea legii nr. 47/1992, a Codului de procedură Civilă și a Codului de procedură penală și că acest remediu (respectiv cel al formulării cererii de revizuire) este aplicabil doar în cauza în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate și în care s-a pronunțat hotărârea a cărei revizuire se cere.

S-a reținut în continuare (par. 20) că după adoptarea legii nr. 177/2010, dispozițiile art. 322 pct. 10 C.proc.civ. 1865 stabileau că revizuirea se poate cere doar dacă, după ce hotărârea a devenit definitivă, Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra excepției invocate în acea cauză, ***moment în care jurisprudența instanței constituționale s-a conturat în sensul că o decizie de admitere a excepției de neconstituționalitate se aplică numai în cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării acesteia, cauze în care respectivele dispoziții sunt aplicabile,*** precum și în cauzele în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate, ipoteză în care decizia constituie temei al revizuirii.

Curtea Constituțională a constatat că această jurisprudență a fost menținută și după adoptarea Codului de procedură civilă în vigoare (sens în care au fost redactate disp. art. 509 alin. 1 pct. 11 C.proc.civ. 2010), fiind amintite în acest sens Decizia nr. 616/04.1.2014, par. 16, Decizia nr. 404/2014, par. 18, Decizia 29/2015, par. 15.

Prin urmare, Curtea Constituțională a reținut că jurisprudența sa este în sensul că revizuirea (reglementată atât în Codul de procedură penală, cât și în Codul de procedură civilă), poate fi exercitată în cauzele în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate, ipoteză în care decizia constituie temei al revizuirii, iar în celelalte cauze, decizia de admitere a unei excepții de neconstituționalitate se aplică în cauzele aflate pe rolul instanței judecătorești la momentul publicării deciziei (deci cauzele pendinte, în care nu a fost pronunțată o hotărâre judecătorească definitivă).

În materia dreptului procesual civil, se reține cu titlu exemplificativ că a fost pronunțată Decizia nr. 895/17.12.2015, prin care s-a constatat că sunt neconstituționale

dispozițiile art. 666 C.proc.civ. (respectiv legea nr.134/2010), care prevedeau în esență că executorul judecătoresc se pronunță asupra încuviințării executării silite . S-a considerat în esență că soluția legislativă contravine dispozițiilor art. 1 alin. 4 și art. 126 alin. 1 din Constituție, prin prisma exercitării de către executorii judecătorești a unei activități specifice instanțelor judecătorești.

De menționat în acest context este faptul că la data pronunțării acestei decizii, art. 24 C.proc.civ. prevedea (după cum prevede și în prezent) că dispozițiile legii noi de procedură se aplică numai proceselor și executărilor silite începute după intrarea acesteia în vigoare. Totodată, art. 25 alin. 1 C.proc.civ. prevede că procesele în curs de judecată, precum și executările silite începute sub legea veche rămân supuse acelei legi.

Acest text de lege, ca de altfel și cel prevăzut de art. 27 C.proc.civ. urmărește să asigure previzibilitate normelor de procedură civilă, astfel încât de principiu, litigiul să fie supus normelor de procedură, inclusiv celor referitoare la calea de atac, aflate în vigoare la data inițierii litigiului.

În privința efectelor pe care decizia menționată anterior le produce, Curtea Constituțională a reținut (par. 28) că pe perioada de activitate a unui act normativ, aceasta se bucură de prezumția de constituționalitate, astfel încât decizia nu se va aplica în privința procedurilor de executare silită încuviințate până la data publicării sale, *aplicându-se în schimb în privința contestațiilor la executare formulate împotriva încheierii de încuviințare a executării silite date de către executorul judecătoresc aflate pe rolul instanțelor judecătorești la data publicării deciziei.*

Prin urmare, rezultă că și în cuprinsul acestei decizii, Curtea Constituțională a înțeles să acorde deciziei de neconstituționalitate efecte imediate în cadrul litigiilor pendinte având ca obiect contestații la executare formulate împotriva încheierii pronunțate de către executorul judecătoresc în baza textului de lege declarat neconstituțional.

Curtea Constituțională a fost sesizată cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 24 și art. 25 C.proc.civ., solicitându-se instanței de contencios constituțional să constate că dispozițiile referitoare la executările silite din cuprinsul celor două texte legale criticate sunt neconstituționale, în măsura în care prin sintagma „lege nouă” din cuprinsul art. 24 C.proc.civ. se înțelege o dispoziție modificatoare din Codul de procedură civilă care urmare a constatării dispoziției ca neconstituțională printr-o decizie publicată în Monitorul Oficial al României, precum și în măsura în care prin sintagma „lege veche” din cuprinsul art. 25 C.proc.civ. se înțelege o dispoziție din Codul de procedură civilă constată neconstituțională printr-o decizie a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României.

Referitor la această sesizare, Curtea Constituțională a reținut prin Decizia nr. 707/09.11.2017 efectele pe care deciziile sale le produc, faptul că acestea sunt general obligatorii (deci produc efecte erga omnes) și nu doar limitate la părțile din procesul în cadrul căruia a fost ridicată excepția, precum și faptul că aceste efecte se produc numai pentru viitor. Au fost reamintite (par. 26) efectele pe care Decizia nr. 895/17.12.2015 le produc asupra litigiilor aflate în curs de desfășurare, respectiv faptul că această decizie nu se va aplica în privința procedurilor de executare silită încuviințate până la data publicării sale, aplicându-se în schimb în privința contestațiilor la executare formulate împotriva încheierii de încuviințare a executării silite date de către executorul judecătoresc aflate pe rolul instanțelor judecătorești la data publicării deciziei. În aceste condiții, excepția de neconstituționalitate a disp. art. 24 și 25 C.proc.civ. a fost respinsă ca neîntemeiată.

În consecință, Curtea de Apel constată că *deciziile instanței de contencios constituțional sunt constante în a reține că textul de lege constatat neconstituțional este înlăturat de la aplicare în cazul litigiilor pendinte, în care nu a fost pronunțată o hotărâre definitivă, fără ca prin această împrejurare să se aducă atingere previzibilității normelor juridice și fără ca aceste decizii să poată fi asimilate unei „legi” în sensul avut în vedere în Codul de procedură civilă,*

acordându-se prevalență înlăturării imediate de la aplicare a unor texte de lege considerate drept contravenind legii fundamentale.

În aceste condiții, considerentul nr. 32 din Decizia Curții Constituționale nr. 369/2017 (citat anterior) trebuie interpretat în concordanță cu jurisprudența constantă a Curții Constituționale cu privire la efectele pe care deciziile sale le produc, în sensul că sunt supuse recursului toate hotărârile pronunțate după publicarea acestei decizii în Monitorul Oficial al României, chiar dacă data la care a fost inițiat litigiul este anterioară datei la care decizia a fost publicată în Monitorul Oficial.

Interpretarea art. 27 C.proc.civ. în sensul că legea aplicabilă căii de atac exercitate împotriva unei hotărâri judecătorești, în situația în care, pe parcursul procesului, însă înainte de pronunțarea hotărârii, a fost publicată în Monitorul Oficial al României o decizie a Curții Constituționale prin care a fost declarat neconstituțional un text de lege care limita accesul la o cale de atac, *este legea în forma în vigoare la data la care a început procesul*, înlătură de la aplicare respectiva decizie în cadrul litigiilor pendinte, contrar practicii constante a Curții Constituționale.

De asemenea, **o astfel de interpretare conduce la aplicarea în continuare de către instanțele judecătorești a unui text de lege constat drept contravenind legii fundamentale** a României, aspect ce contravine efectelor juridice pe care deciziile Curții Constituționale le produc conform art. 147 alin. 4 din Constituție și art. 31 alin. 1 și 3 din legea nr. 47/1992 și asupra cărora instanța de contencios constituțional a insistat în mod constant.

Nu în ultimul rând, trebuie avut în vedere faptul că o astfel de interpretare pune instanțele de judecată învestite cu soluționarea recursurilor în imposibilitatea de-a respecta în același timp pe de-o parte decizia Curții Constituționale nr. 369/2017 și jurisprudența constantă a instanței de contencios constituțional, obligatorie conform art. 147 alin. 4 din Constituție, iar pe de altă parte o hotărâre ce urmează a fi pronunțată asupra chestiunii de drept în discuție în care s-ar putea da o interpretare contrară celei avute în vedere de Curtea Constituțională, de asemenea obligatorie conform art. 521 alin. 2 C.proc.civ.

În acest sens, se reține că prin Decizia nr. 1222/12.11.2008 a Curții Constituționale, s-a reținut existența unui conflict de natură constituțională între Președintele României pe de-o parte și puterea judecătorească, reprezentată de Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, în condițiile în care instanța supremă nu a luat în considerare, în faza judecării recursului, o decizie a Curții Constituționale prin care se constatase neconstituționalitatea unor dispoziții legale, aplicând legea de la momentul formulării acțiunii în instanță (2005 în speța respectivă) și nu pe cea de la momentul judecării cauzei (2007).

Cu toate acestea, trebuie menționat că **există și o interpretare contrară**, în sensul că art. 27 C.proc.civ. se aplică inclusiv în situația în care pe parcursul procesului, însă înainte de pronunțarea hotărârii, este publicată în Monitorul Oficial al României o decizie a Curții Constituționale prin care este declarat neconstituțional un text de lege care limita accesul la o cale de atac.

Într-o astfel de situație, se poate interpreta că decizia Curții Constituționale produce același efect ca și o modificare legislativă și creează posibilitatea exercitării unei căi de atac în condițiile în care legea în forma în vigoare la momentul inițierii litigiului nu era de natură a crea o astfel de posibilitate, ipoteză în care s-ar putea aduce atingere principiului previzibilității.

În contextul acestei interpretări, Curtea face referire și la considerentele expuse în Decizia nr. 3/22.01.2018, pronunțată în dosarul nr. 2420/1/2017 al Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în care s-a reținut că efectele Deciziei Curții Constituționale nr. 369/30.05.2017 privesc hotărârile pronunțate în apel după publicarea în Monitorul Oficial a acestei decizii (20.07.2017), însă în litigiile pornite după data de 20 iunie 2017.

Însă aceste considerente au fost avute în vedere exclusiv în analiza efectuată de către Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la îndeplinirea condițiilor de admisibilitate a sesizării de către Tribunalul Gorj Secția I Civilă (constatându-se că această instanță este una de ultim grad), sesizarea privind modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 452 C.proc.civ. rap. la art. 453 și art. 394 alin. 3 C.proc.civ.

Cât timp sesizarea de către Tribunalul Gorj Secția I Civilă nu a privit modalitatea de interpretare de către Înalta Curte de Casație și Justiție a disp. art. 27 C.proc.civ și art. 31 alin. 1 și 3 din legea nr. 47/1992 în sensul avut în vedere prin prezenta încheiere de sesizare, iar conform art. 521 alin. 3 C.proc.civ. doar dezlegarea dată chestiunilor de drept este obligatorie pentru instanțele de judecată, considerentele avute în vedere în Decizia nr. 3/22.01.2018, pronunțată în dosarul nr. 2420/1/2017 al Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, nu ar putea fi asimilate unei dezlegări explicite dată de către instanța supremă cu privire la modalitatea de interpretare a dispozițiilor avute în vedere în prezenta încheiere.

În consecință, Curtea consideră că, pentru a se asigura dezideratul avut în vedere prin instituirea de către legiuitor a posibilității sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, și anume acela de-a evita existența unei practici neunitare, se impune lămurirea chestiunii de drept puse în discuție, și anume interpretarea dispozițiilor art. 27 din Codul de Procedură Civilă (legea nr. 134/2010) prin coroborare cu dispozițiile art. 31 alin. 1 și alin. 3 din legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, în sensul de-a se stabili care este legea aplicabilă căii de atac exercitate împotriva unei hotărâri judecătorești, în situația în care, pe parcursul procesului, însă înainte de pronunțarea hotărârii, a fost publicată în Monitorul Oficial al României o decizie a Curții Constituționale prin care a fost declarat neconstituțional un text de lege care limita accesul la o cale de atac, respectiv legea în forma în vigoare la data la care a început procesul ori legea în forma rezultată în urma admiterii excepției de neconstituționalitate.

Totodată, având în vedere dispozițiile art. 520 alin. 2 C.proc.civ., conform cărora prin încheierea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, cauza va fi suspendată până la pronunțarea hotărârii prealabile, Curtea va suspenda judecata recursului până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept.

**PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII
DISPUNE:**

Sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

- interpretarea dispozițiilor art. 27 din Codul de Procedură Civilă (legea nr. 134/2010) prin coroborare cu dispozițiile art. 31 alin. 1 și alin. 3 din legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, în sensul de-a se stabili care este legea aplicabilă căii de atac exercitate împotriva unei hotărâri judecătorești, în situația în care, pe parcursul procesului, însă înainte de pronunțarea hotărârii, a fost publicată în Monitorul Oficial al României o decizie a Curții Constituționale prin care a fost declarat neconstituțional un text de lege care limita accesul la o cale de atac, respectiv legea în forma în vigoare la data la care a început procesul ori legea în forma rezultată în urma admiterii excepției de neconstituționalitate.

În temeiul art. 520 alin. 2 C.proc.civ. suspendă judecata recursului declarat de recurenții reclamânți împotriva deciziei civile nr. 876/26.10.2017 pronunțată de Tribunalul Călărași în dosarul nr. 5446/202/2016 în contradictoriu cu intimata pârâtă până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept.

Fără cale de atac.

Pronunțată în ședință publică azi, 05.04.2018.

Președinte,

Judecător,

Judecător,

Grefier,